Stuwwallengebied 't Gooi

Hier vind je stuwwallen met droge zandgebieden. Je kunt er wandelen door eikenhakhout- en beukenbos en over heidevelden of stuifzand. Bijvoorbeeld bij het Mauvezand en de Witte Bergen. De Tafelberg is met 36,4 meter het hoogste punt van het Gooi.

De Vecht/Aetsveldsche polder/ Weesp-Muiden

Dit is één van de grootste landbouwpolders van de Vechtstreek. Er wordt veel werk verzet om dit gebied open en groen te houden.

Naardermeer

Het Naardermeer ligt in een uniek laagveengebied en behoort tot de natuur-schatkamer van Nederland. Om het Naardermeer te beschermen kocht Natuurmonumenten het in 1906 en was daarmee het eerste Nederlandse natuurreservaat.

Grebbeberg

Op de Grebbeberg is in de 2e wereldoorlog hevig gevochten. Het gebied is het zuidelijkste deel van de Grebbelinie die loopt tot aan het IJsselmeer. Er is ook een natuurontwikkelingsgebied 'De Blauwe Kamer'. Rondom en bovenop de Grebbeberg kun je mooie wandelingen maken en vind je een vroegmiddeleeuwse walburcht.

Lange en Korte Duinen

Stuivend zand veroorzaakt allerlei vormen in het landschap. Deze vormen zijn hier goed herkenbaar. Omdat het zand bij voldoende windkracht nog steeds stuift, verandert het terrein voortdurend. Veel stuifzanden zijn aan het begin van de 19e eeuw vastgelegd, maar in deze gebieden bevinden zich nog redelijk grote kernen met actief stuifzand.

Oostbroek en Niënhof

Op Oostbroek tref je graslanden, oud loofbos en een kloostertuin. Niënhof heeft weidegebieden en loofbos en is een pleisterplaats voor de ringslang en ijsvogel.

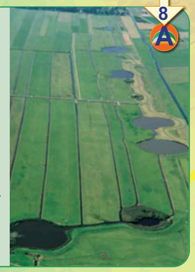
Zwerfsteeneneiland

Dit is een zandafgraving waar vanaf 1865 de Spoorwegen zand won. Bij de graafwerkzaamheden kwam niet alleen zand tevoorschijn, maar werden er ook zwerfstenen aangetroffen. Deze zwerfstenen zijn 150.000 jaar geleden grotendeels vanuit Scandinavië meegevoerd.

de Waaien in Eemland

De ronde plasjes hier heten waaien of wielen. Ze zijn ontstaan als kolkgaten tijdens dijkdoorbraken van de Eem. De dijken zijn later weer om de diepe, ronde kolkgaten heen gelegd. Zo bleven zij behouden voor natuurontwikkeling.

Plantage Willem III

In 1853 werd hier een tabaksplantage gesticht. De warme zuidhellingen waren heel geschikt om ook in Nederland tabak te telen. De tabak werd in tabaksschuren gedroogd. Er zijn opvallende hoogteverschillen. Smeltende sneeuw heeft hier in de ijstijd dalen uitgesleten.

Westbroekse Zodden

De gebieden rond Westbroek bestaan uit water met een enkele strook land, de legakkers en petgaten. Deze gebieden zijn in gebruik als natuur- en recreatiegebied. Wandel eens in het buitengebied van Stichtse Vecht en de Bilt, bijvoorbeeld over het Bert Bos pad.

Geopark

Heuvelrug Gooi en Vecht

Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht waar de geschiedenis aan en onder je voeten ligt

't Gooi

LEGENDA

- AARDKUNDIGE MONUMENTEN
- GEO-HOTSPOT
- GRENS GEOPARK
- GREBBELINIE
- NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE
- STELLING VAN AMSTERDAM
- LIMES

Wat is een Geopark?

Een Geopark is een gebied van wereldniveau met uniek samenhangende waarden van aardkunde, levende natuur en cultuurhistorie. Het is een landschap met veel landschapsschoon en cultureel erfgoed, dat ook toeristisch en educatief interessant is.

De ontstaansgeschiedenis en de levende natuur, in combinatie met culturele en regionale tradities en ontwikkelingen vormen de ingrediënten voor een duurzame ontwikkeling ervan.

MEER INFO? WWW.GEOPARKHGV.NL

Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht: ga op reis door de tijd

IJs, wind, water en de mens vormden de Heuvelrug en de natte omgeving. Ga op ontdekkingstocht om te weten hoe het gebied is ontstaan. Hoe komt die stuwwal hier? Hiervoor moet je meer dan 150.000 jaar terug in de tijd. Toen stuwden ijs massa's aarde en stenen op en vormden zo de Heuvelrug. Water en wind hebben de stuwwal vervolgens verder bewerkt. Ga maar eens naar de Grebbeberg tussen Rhenen en Wageningen en zie hoe de stuwwal hier letterlijk verrijst uit het natte landschap. Of struin door de eeuwenoude bossen of over de grote heidevlakten en verwonder je over de ruimte en weidsheid. Wanneer je over de Soesterduinen loopt, waan je je in de woestijn. Waar komt dit zand vandaan? En wat is de rol van de wind? De geschiedenis ligt hier letterlijk aan en onder je voeten.

IJsmassa's stuwden aarde en stenen op en zo ontstond de stuwwal.

Het Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht bestaat niet alleen uit stuwwal, bos, heide en zand. Rondom de Heuvelrug zijn rivieren zoals de Vecht, de Kromme Rijn en de Eem, de Hollandse Waterlinie, de Grebbelinie en de Romeinse Limes. Juist de grote variatie in landschappen, van hoog en droog naar nat en dras, maken dit gebied aantrekkelijk om te ontdekken. Nu, maar zeker ook in het verleden. En dit zie je terug in de sporen die mensen eeuwen geleden hebben achtergelaten in het landschap. Verwonder je bij de prehistorische grafheuvels die overal op de Heuvelrug te ontdekken zijn. En geniet van de prachtige beukenlanen die eeuwen geleden zijn geplant.

Het gebied wordt gekenmerkt door een bijzondere combinatie van geologisch erfgoed en de mede door de mens beïnvloede levende natuur, landschap en cultuurhistorie. De aanwezigheid daarvan is aanleiding voor Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht om te werken aan de Unesco kwalificatie van Geopark. Overal in de wereld zijn Geoparken, in totaal 161 in 44 verschillende landen. In Nederland is nog maar één Geopark: de Hondsrug. De Heuvelrug en de natte omgeving verdient ook dit predicaat, vindt de stichting Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht. Weten waar deze stichting aan werkt? Kijk dan op **www.geoparkhgv.nl**

WEESP
MUIDEN
NAARDEN
HUIZEN
LAREN
BUNSCHOTEN SPAKENBURG
HILVERSUM
AMSTERDAM-RIJNKANAAL
VECHT
LOOSDRECHT
BAARN
Paleis Soestdijk
SOEST
EEM
AMERSFOORT
LEUSDEN
VALLEIKANAAL
Park Vliegbasis Soesterberg
DE BILT
UTRECHT
Pyramide van Austerlitz
ZEIST
WOUDENBERG
BUNNIK
MAARN
Waterlinie museum bij Fort bij Vechten
DRIEBERGEN
Leersumse Veld
HOUTEN
KROMME RIJN
DOORN
LEERSUM
Amerongse Berg
GRIFT
AMERONGEN
AMSTERDAM-RIJNKANAAL
LEK
WIJK BIJ DUURSTEDE
NEDERRIJN
RHENEN
A1
A2
A12
A27
A28

't Gooi

Fossiele Klif

1

Dicht bij Huizen daalt het golvende landschap van het Gooi met een plotselinge knik af naar de rietvelden op de oever van het Gooimeer. Deze helling is een 'fossiel' klif. Ooit beukten hier de golven van de steeds maar uitbreidende Zuiderzee tegenaan. De klif staat voor het enorme landverlies dat hier heeft plaatsgevonden. De hoogte van de klif varieert tot wel negen meter.

De Gooise stuwwal

2

De Gooise stuwwal is de noordelijke uitloper van de Heuvelrug-stuwwal die in totaal ongeveer 50 kilometer lang is. Deze stuwwal is op de Tafelbergheide tot 27,8 meter hoog.

Lopend door het Gooi krijgt het begrip geologische tijd een speciale betekenis. Het zand en grind dat hier door het ijs omhoog gedrukt is, werd hier 300.000 tot 400.000 jaar geleden achtergelaten door de Rijn, de Maas en de Eridanos.

Groeve Oostermeent en Rijsbergen

3

De groeve ligt op oostelijke aftakking van de Gooise stuwwal naar de Eemvallei. De Warandebergen vormen met 22,3 m het hoogste punt van deze aftakking.

Tientallen jaren volgden geologen nauwlettend de graafwerkzaamheden. In de wanden van de groeve was precies te zien uit welke afzettingen de stuwwal is opgebouwd.

Landgoed Crailo

4

Vanaf de middeleeuwen raakten de ooit bewoonde hoogten van de stuwwal van het Gooi steeds meer onbewoond.

Dat veranderde in de zeventiende eeuw. Toen bleken deze relatief rijke zandgronden geschikt om buitens met tuinen aan te leggen. Zo ontstond onder andere landgoed Crailo.

Westerheide

5

De Westerheide ligt op een stuwwal met behalve gestuwde rivierafzettingen ook een keileemplateau (Aardjesberg). Op de stuwwal ligt een dekzandrug in de vorm van een lengteduin (Lange Heul).
In een smeltwaterdal liggen ook smeltwaterafzettingen. In de prehistorie trok de Aardjesberg de aandacht van de mens, door de grote hoeveelheid noordelijke (zwarte) vuursteen die hier te vinden was.

Zanderij Crailo

6

De trein van Amsterdam naar Hilversum legt vrijwel het hele traject af over hoge spoordijken. Vlak voor Hilversum rijdt de trein echter in een laagte. Daar liggen behalve spoorlijnen ook sportvelden, wegen en natuurterreinen in.

De laagte is ontstaan door zandafgravingen. Hier is de grootste zandgroeve van het Gooi, de spoorwegzanderij Crailo. Ook de langste natuurbrug in Nederland ligt hier, deze is 800 meter lang.

St.Janskerkhof

7

Dit kerkhof heeft een opmerkelijke ligging: boven op de stuwwal, ver van de lagergelegen kern van Laren. Vanaf het kerkhof lopen er in alle richtingen wegen over de heide, die bekend staan als 'doodwegen'.

Hier staat ook het Geologisch Museum Hofland met speciale aandacht voor het ontstaan van Het Gooi en de oudste bewoningsgeschiedenis van dit gebied.

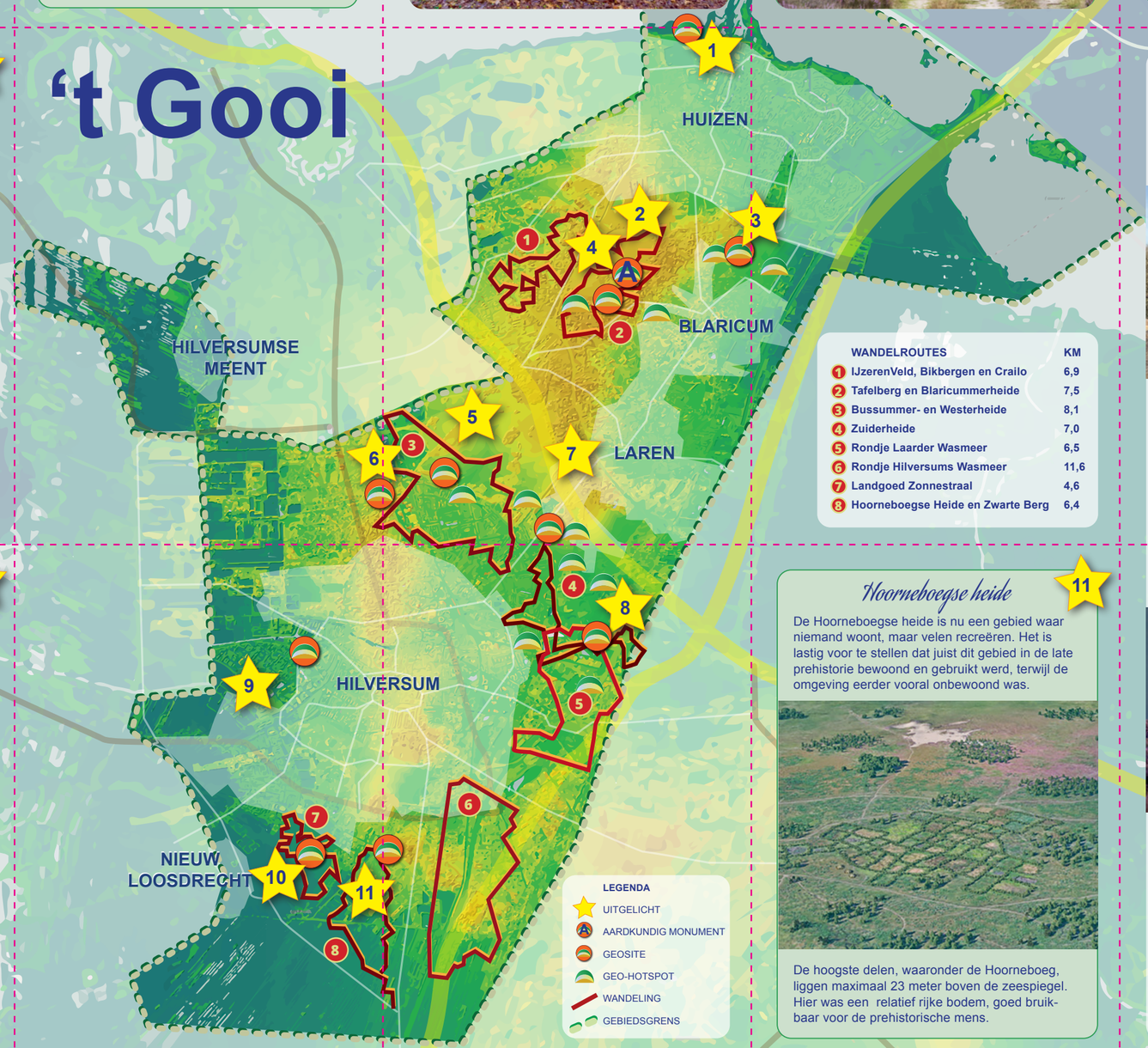
Zuiderheide

8

Hier lag een mozaïeklandschap met afwisselend kruidenrijke en schrale graslanden, heidevelden, bosrestanten en (terug groeiend) bos. Vanaf de middeleeuwen werd het gebied steeds intensiever als schapenweide gebruikt.

Bos verdween om plaats te maken voor uitgestrekte heide. Door het weggraven van veen ontstonden de Wasmeren. Het Laarder Wasmeer was een bron van water in een verder droge omgeving.
Dit zal dienst gedaan hebben om vee te drenken, te wassen.

WANDELROUTES	KM
1 IJzerenVeld, Bikbergen en Crailo	6,9
2 Tafelberg en Blaricummerheide	7,5
3 Bussummer- en Westerheide	8,1
4 Zuiderheide	7,0
5 Rondje Laarder Wasmeer	6,5
6 Rondje Hilversums Wasmeer	11,6
7 Landgoed Zonnestraal	4,6
8 Hoorneboegse Heide en Zwarte Berg	6,4

LEGENDA
- UITGELICHT
- AARDKUNDIG MONUMENT
- GEOSITE
- GEO-HOTSPOT
- WANDELING
- GEBIEDSGRENS

Corversbos

9

Het Corversbos is onderdeel van een fraai landgoed met grote landbouwpercelen, bossen, lanen en historische boerderijen.

Weinig in dit vriendelijke landschap doet eraan denken dat dit ooit het leefgebied was van een uitgestorven mensensoort: de Neanderthalers. Zij leefden hier tussen 400.000 en 30.000 jaar geleden. IJstijden en warmere tijden wisselden elkaar in deze periode af. Het waren "jagers-verzamelaars".

Zonnestraal

10

Aan de rand van Hilversum staat het welbekende voormalige sanatorium Zonnestraal. Het is niet voor niets op die plek gebouwd. De rand van de Hilversumse heuvels heeft een lange geschiedenis van gebruik, bewoning en gezondheidszorg.

Toen de Algemene Nederlandse Diamantbewerkersbond een plek zocht voor een sanatorium voor tbc-patiënten, viel de keuze op De Pampahoeve. Vooral de heilzame lucht van het aanwezige naaldbos en de mogelijkheid tot wandelen was gunstig voor het kuren.

Hoorneboegse heide

11

De Hoorneboegse heide is nu een gebied waar niemand woont, maar velen recreëren. Het is lastig voor te stellen dat juist dit gebied in de late prehistorie bewoond en gebruikt werd, terwijl de omgeving eerder vooral onbewoond was.

De hoogste delen, waaronder de Hoorneboeg, liggen maximaal 23 meter boven de zeespiegel. Hier was een relatief rijke bodem, goed bruikbaar voor de prehistorische mens.

Geopark

Heuvelrug Gooi en Vecht

EN NU OP GEOPAD....

In het Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht zijn veel interessante Georoutes. Op www.geoparkhgv.nl vind je ze allemaal.
Je kunt ze gemakkelijk downloaden van de site (in een folder of compleet boekje) en dan..... op pad natuurlijk. Naast een uitgebreide omschrijving van de route (met kaart), wordt zo mogelijk in de folder of het boekje ook informatie gegeven over wat je onderweg ziet. Zo kijk je met andere ogen naar de omgeving. Je leert meer over het landschap, de geologie, de cultuurhistorie en de natuur.

Verwonder je tijdens het wandelen, laat je inspireren door de informatie en… vergeet vooral niet om je heen te kijken. Het is ieder seizoen weer anders in het Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht en iedere route vertelt jou een ander verhaal. Dus ga op Geopad en geniet er tijdloos van!

COLOFON
Deze ontdekkaart is tot stand gekomen met financiële bijdragen van de Gemeente Hilversum, Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, Prins Bernhard Cultuurfonds en de Vereniging Vrienden van het Gooi.

Ontwerp: Studio Herder (www.studioherder.nl)
Teksten en begeleiding: CommunicatieCheck (www.communicatiecheck.nu)
Foto's: Gerard Plaggenmarsch - @gooifotograaf, Geopark, RAAP/Overland, Goois Natuurreservaat

1e druk: juni 2021

MEER INFO? WWW.GEOPARKHGV.NL